

OŠ "Mladost"
Osijek

1.3. Tko sam ja *online*?

5. i 6. razred

Sažetak nastavne jedinice

Učenici će odigrati igru *2 istine i 1 laž* kojom će uvidjeti kako se međusobno vide u stvarnome svijetu, a zatim igru *Pogodi tko sam?* kojom će istražiti vlastiti identitet i usporediti ga s identitetom prijatelja iz razreda. Na kraju će uspoređivati realni identitet i *online* identitet. Slijedi gledanje i analiza te rad u skupinama u aktivnosti *Lažno predstavljanje na internetu* u kojoj će učenici razlikovati bezazleno predstavljanje na internetu od štetnoga. U završnome dijelu sata učenici će u tražilicu Google unijeti svoje ime i prezime te istražiti i preispitati vlastiti *online* identitet.

Cilj i ishodi učenja:

- istražiti i usporediti vlastiti realni i *online* identitet
- shvatiti da internet pruža slobodu odabira kako se predstaviti drugima (*online*)
- preispitati različita predstavljanja sebe na internetu te odrediti jesu li štetna ili bezopasna

Korelacija: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Informatika, sat razrednika

Nastavna sredstva i pomagala: bijeli A4 papir, radni listić - *Pogodi tko sam?*, videozapis Ljubav na prvi lajk, radni listić s primjerima (pričama) o lažnome predstavljanju na internetu, *online* radni listić za ponavljanje nastavne jedinice, računala/tableti

Uvodni dio

Motivacijske aktivnosti

Igra: *2 istine i 1 laž*

5 minuta

Na početku sata učiteljica/učitelj proziva nekoliko učenika. Njihov je zadatak na list papira velikim slovima napisati dvije istine i jednu laž o sebi. Nakon toga stanu tako da ostali učenici mogu vidjeti što su napisali.

Primjerice:

Moje je najdraže jelo *pizza*.

Prošlo sam ljeta bila/bio na otoku Hvaru.

Volim *rock*-glazbu.

Zadatak je ostalih učenika procijeniti koja je informacija istinita, a koja lažna.

OŠ "Mladost"
Osijek

Ta će igra pokazati učenicima koliko se dobro međusobno poznaju te kako jedni druge vide i doživljavaju u stvarnome svijetu.

Glavni dio

35 minuta

Aktivnost 1

10 minuta

Pogodi tko sam

Učenici dobivaju radni listić **Pogodi tko sam** (u prilogu) na koji će napisati deset važnih informacija o sebi koje ih opisuju kao osobu. Učenicima mogu biti ponuđene natuknice po kojima će zapisivati informacije o sebi (npr. boja kose, boja očiju, najdraža boja, broj braće i sestara, stanujem u stanu/kući, bavim se rukometom/nogometom/..., iz matematike imam ocjenu..., najdraži pjevač, pjevačica ili grupa, najdraže jelo, hobi).

Učiteljica/učitelj pokupi listiće, potom nasumce izvlači nekoliko njih te čita informacije koje su tamo napisane. Učenici na temelju informacija pokušavaju odgonetnuti o kome se iz razreda radi.

Tom aktivnošću učenici istražuju vlastiti identitet te ga uspoređuju s identitetom prijatelja iz razreda. Objasnjavamo značenje pojma *identitet* te kod učenika osvježujemo postojanje identiteta i *online* identiteta.

Objašnjenje:

IDENTITET je skup činjenica koje čine da se jedna osoba razlikuje od druge (npr. ime i prezime, mjesto stanovanja, hobi, osobine, sklonosti...).

ONLINE IDENTITET čine slike, tekstualni, auditivni ili videosadržaji objavljeni na internetu koji pomažu ljudima da steknu mišljenje o nama.

Razgovaramo o razlici između identiteta u stvarnome životu i *online* identiteta. U virtualnome svijetu, dakle na internetu, sami odabiremo kako ćemo se predstaviti drugima. Tamo nas nitko ne može vidjeti, pa imamo slobodu u kreiranju svoga *online* identiteta.

Učiteljica/učitelj najavljuje gledanje filma koji prikazuje kakav je *online* identitet kreirao psić na jednoj društvenoj mreži.

Aktivnost 2

10 minuta

Ljubav na prvi lajk (1:53 min)

https://www.youtube.com/watch?v=QYKVIX_EzY&list=UUu_VqpJ6y4XH0T3G4tUFDfw

Nakon gledanja slijedi analiza filma: učiteljica/učitelj postavlja pitanja, a učenici usmeno odgovaraju.

OŠ "Mladost"
Osijek

Pitanja:

Kako se psić Ushi predstavio na internetu?

Smatraš li da je psić Ushi dobro postupio?

Što misliš, zašto je to učinio?

Je li mu lažno predstavljanje pomoglo da postane prijatelj s kujicom Jenny?

Što misliš o kujici Jenny?

Sviđa li ti se njezino razmišljanje o biranju prijatelja na društvenoj mreži?

Biste li i vi postupili kao ona?

Jeste li kad čuli da ljudi pretjeruju o sebi kad su *online*?

Jeste li kad čuli da ljudi varaju kad su *online* predstavljajući se kao netko drugi?

Što mislite, zašto to čine?

Jeste li se vi kad lažno predstavili na internetu?

Koji je bio vaš razlog zbog kojega ste to učinili?

Prikazanim filmom i postavljenim pitanjima kod učenika potičemo promišljanje o prednostima i nedostacima te mogućim posljedicama lažnoga predstavljanja na internetu.

U virtualnome svijetu, dakle na internetu, sami biramo kako ćemo se predstaviti drugima. Tamo nas nitko ne može vidjeti, pa imamo slobodu u kreiranju svoga *online* identiteta. To nam omogućava da pretjerujemo u svome predstavljanju, a nerijetko i varamo kako bismo se svidjeli drugima. Postoje različiti razlozi zbog kojih ljudi pretjeruju ili se lažno predstavljaju na internetu. Često to čine kako bi se svidjeli drugima. Oni koji nisu prihvaćeni u društvu, lažnim identitetom pokušavaju pronaći prijatelje. Neki lažu zbog svoje sramežljivosti te na taj način uspijevaju reći ono što u stvarnosti ne bi imali hrabrosti. Neki stvaraju lažne identitete iz zabave ili iz znatiželje kako bi vidjeli tuđu reakciju. Nažalost, mnogi se lažno predstavljaju kako bi vrijeđali druge. Pišu ružne komentare i poruke, dijele neprimjerene fotografije ili videosadržaje skrivajući se iza lažnoga profila.

Aktivnost 3

15 minuta

Lažno predstavljanje na internetu

Učenici su podijeljeni u sedam skupina. Svaka skupina dobiva **radni listić** (preslika na papiru ili na računalu/tabletu – u prilogu) na kojemu su napisani primjeri lažnoga predstavljanja na internetu. Zadatak je pročitati jedno lažno predstavljanje, unutar skupine komentirati ga, raspraviti o pročitanoj te na papir zapisati obrazloženje je li u toj situaciji lažno predstavljanje bezazleno ili štetno.

Pri donošenju zaključaka učenicima pomažu sljedeća pitanja:

- Što je motiviralo osobu da se lažno predstavi *online*?
- Koje su posljedice toga? Kako lažno predstavljanje može utjecati na tu osobu, a kako na druge ljude?
- Smatrate li da je u redu, u toj situaciji, predstaviti se lažno? Obrazložite.

Nakon što skupine završe zadatak, slijedi objava zaključaka. Jedan učenik iz svake skupine čita primjer (priču) koju su analizirali, a potom iznosi zaključak svoje skupine kojim tumače zašto smatraju da je lažno predstavljanje na internetu bezazleno ili štetno.

OŠ "Mladost"
Osijek

Radni listići s primjerima priča za aktivnost *Lažno predstavljanje na internetu*

1. Anita posjećuje mrežnu stranicu (*website*) koja ismijava učenike njezine škole. Predstavila se pod lažnim imenom te piše ružne komentare, a nitko ne zna da je riječ o njoj.
2. Igor želi dobre komentare na vlastiti videouradak koji se nalazi na YouTubeu. Kreirao je nekoliko korisničkih imena kojima se koristi za lijepe komentare o svojim uradcima.
3. Ema (12) kreirala je lažni profil na društvenoj mreži gdje se predstavila kao 18-godišnjakinja. Objavila je fotografije na kojima je dotjerana i nosi sunčane naočale tako da je teško procijeniti koliko ima godina. Započela je komunikaciju sa starijim muškarcem kojeg je upoznala *online*. On se prilično zainteresirao za nju i želi ju upoznati.
4. Dario ima loše ocjene u školi. Na internetskoj stranici koja traži radnike za ljetne poslove otvorio je profil gdje govori da ima sve odlične ocjene. Dario misli sa će mu to pomoći da dobije posao.
5. Ivo je sramežljiv dječak. No kad je na internetu, on je otvoreniji i govori stvari koje inače ne bi rekao u stvarnosti. Djevojčica koja ima istoga učitelja matematike kao i Ivo, napisala mu je poruku u kojoj ga je zamolila da joj kaže odgovor na pitanje u matematičkome kvizu. Ivi se ta djevojčica sviđa i želi joj biti prijatelj. Iako nikad ne bi dijelio odgovore zato što zna da bi mogao upasti u nevolju, ipak joj je odlučio napisati točan odgovor.
6. Željka je smatrala zabavnim i pridružila se grupi „Mrzim crvenokose“ na društvenoj mreži na kojoj ima profil. Baš je pomislila kako je smiješno pridružiti se takvoj grupi zato što uopće ne mrzi ljude crvene kose. Sljedećega dana njezin prijatelj Mirko (koji ima crvenu kosu) počeo ju je izbjegavati.
7. Tena se sviđa Luka, njezin prijatelj iz razreda. Ona zna koje stranice na internetu Luka posjećuje te se predstavlja kao dječak Teo iz drugoga grada. Teo ima iste interese kao i Luka te posjećuje iste internetske stranice. Tena je postala „prijatelj Teo“ kako bi doznala što više informacija o Luki.

U ovoj aktivnosti učenici će naučiti koji su sve razlozi zbog kojih ljudi pretjeruju ili se lažno predstavljaju na internetu. Iz pročitanih priča uočiti će kako ljudi to često čine kako bi se sviđjeli drugima. Oni koji nisu prihvaćeni u društvu, lažnim identitetom pokušavaju pronaći prijatelje. Neki lažu zbog svoje sramežljivosti te na taj način uspijevaju reći ono što u stvarnosti ne bi imali hrabrosti. Neki stvaraju lažne identitete iz zabave ili iz znatiželje kako bi vidjeli tuđu reakciju. Nažalost, mnogi se lažno predstavljaju kako bi vrijeđali druge. Pišu ružne komentare i poruke, dijele neprimjerene fotografije ili videosadržaje skrivajući se iza lažnoga profila. Bitno je da učenici počnu promišljati o posljedicama varanja i lažnoga predstavljanja na internetu, a jednako tako da shvate kako imaju slobodu izbora u predstavljanju *online*.

Na temelju provedenih aktivnosti učenici s učiteljicom/učiteljem navode nekoliko savjeta koji će im pomoći u kreiranju vlastitoga identiteta na internetu.

OŠ "Mladost"
Osijek

Savjeti:

- Kad se predstavljaš, razmisli o tome što će drugi misliti o tebi.
- Ne pretjeruj i ne predstavljaš se lažno jer bi si time mogla/mogao stvoriti probleme.
- Preuzmi odgovornost za ono kako se predstavljaš.
- Laganjem o sebi možeš se dovesti u opasnost.
- Razmisli kako tvoje lažno predstavljanje i varanje na internetu utječe na tvoju obitelj, prijatelje i bližnje.

Završni dio

Aktivnost za zaokruživanje nastavne jedinice

5 minuta

Na kraju sata učenici će na računalima/tabletima u tražilici Google (<http://www.google.hr/>) unijeti vlastito ime i prezime i provjeriti koje se informacije o njima tamo nalaze.

Nakon toga slijedi razgovor o tome što su pronašli na internetu te im učiteljica/učitelj postavlja nekoliko pitanja kojima će ponoviti što su naučili na satu.

Pitanja:

Što je identitet?

Što je *online* identitet?

Zašto ljudi pretjeruju i lažu kad se predstavljaju na internetu?

Koje su posljedice varanja i lažnoga predstavljanja na internetu?

OŠ "Mladost"
Osijek

Dodatne aktivnosti

Učenici rješavaju *online* radni listić za ponavljanje nastavne jedinice.

<http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-1.3-Tkosamjaonline-listic-ponavljanje-LK.pdf>

Obiteljske aktivnosti

Učenik može razgovarati s roditeljima, braćom i sestrama o važnosti vlastitoga ugleda u stvarnome životu, ali i na internetu (*online*).

Literatura

Djeca medija

<http://www.djecamedija.org/>

On line reputacija

<http://www.microsoft.com/security/online-privacy/reputation.aspx>

Online reputacija u budućnosti – što očekivati?

<http://www.tomislavstankovic.com/blog/online-reputacija-ugled-buducnost-ocekivanja/>

Sigurnije na internetu

<http://www.cert.hr/sites/default/files/sigurnije%20na%20internetu.pdf>

Prilozi

Radni listić za igru *Pogodi tko sam*:

http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-1.3-Tkosamjaonline-listic-pogodi_tko_sam-LK.pdf

Radni listić s primjerima/pričama o lažnome predstavljanju na internetu:

http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-1.3-Tkosamjaonline-listic-lazno_predstavljanje-LK.pdf

Online radni listić za ponavljanje nastavne jedinice:

<http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-1.3-Tkosamjaonline-listic-ponavljanje-LK.pdf>

OŠ "Mladost"
Osijek

Radni listić za igru *Pogodi tko sam.*

Na prazne crte napiši deset informacija o sebi koje te opisuju kao osobu.

Boja kose: _____

Boja očiju: _____

Broj braće i sestara _____

Stanujem u stanu/kući: _____

Kućni ljubimac: _____

Najdraža boja: _____

Ocjena iz matematike: _____

Sport kojim se bavim ili hobi: _____

Najdraži pjevač, pjevačica ili grupa: _____

Najdraže jelo: _____

Radni listić s primjerima/pričama o lažnome predstavljanju na internetu

1. Anita posjećuje mrežnu stranicu (*website*) koja ismijava učenike njezine škole. Predstavila se pod lažnim imenom te piše ružne komentare, a nitko ne zna da je riječ o njoj.
2. Igor želi dobre komentare na vlastiti videouradak koji se nalazi na YouTubeu. Kreirao je nekoliko korisničkih imena kojima se koristi za lijepe komentare o svojim uradcima.
3. Ema (12) kreirala je lažni profil na društvenoj mreži gdje se predstavila kao 18-godišnjakinja. Objavila je fotografije na kojima je dotjerana i nosi sunčane naočale tako da je teško procijeniti koliko ima godina. Započela je komunikaciju sa starijim muškarcem kojeg je upoznala *online*. On se prilično zainteresirao za nju i želi ju upoznati.
4. Dario ima loše ocjene u školi. Na internetskoj stranici koja traži radnike za ljetne poslove otvorio je profil gdje govori da ima sve odlične ocjene. Dario misli sa će mu to pomoći da dobije posao.
5. Ivo je sramežljiv dječak. No kad je na internetu, on je otvoreniji i govori stvari koje inače ne bi rekao u stvarnosti. Djevojčica koja ima istoga učitelja matematike kao i Ivo, napisala mu je poruku u kojoj ga je zamolila da joj kaže odgovor na pitanje u matematičkome kvizu. Ivi se ta djevojčica sviđa i želi joj biti prijatelj. Iako nikad ne bi dijelio odgovore zato što zna da bi mogao upasti u nevolju, ipak joj je odlučio napisati točan odgovor.
6. Željka je smatrala zabavnim i pridružila se grupi „Mrzim crvenokose“ na društvenoj mreži na kojoj ima profil. Baš je pomislila kako je smiješno pridružiti se takvoj grupi zato što uopće ne mrzi ljude crvene kose. Sljedećega dana njezin prijatelj Mirko (koji ima crvenu kosu) počeo ju je izbjegavati.
7. Teni se sviđa Luka, njezin prijatelj iz razreda. Ona zna koje stranice na internetu Luka posjećuje te se predstavlja kao dječak Teo iz drugoga grada. Teo ima iste interese kao i Luka te posjećuje iste internetske stranice. Tena je postala „prijatelj Teo“ kako bi doznala što više informacija o Luki.

OŠ "Mladost"
Osijek

Online radni listić za ponavljanje nastavne jedinice

1. Koji je od navedenih primjera riskantan primjer lažnoga predstavljanja na internetu?
  - a. Dean je kreirao lažni profil na kojemu ima ružičastu kosu iako u stvarnosti ima smeđu kosu.
  - b. Draženova profilna slika prikazuje fotografiju njegova psa.
  - c. Danijel je, prijatelju kojeg je upoznao *online*, lagao da je na fakultetu.**
2. Monika se na društvenoj mreži predstavila starijom nego što u stvarnosti jest te da voli *rock*-glazbu, što nije istina. Koji je od odgovora moguća posljedica Monikina lažnoga predstavljanja?
  - a. Za Moniku bi se mogli zainteresirati stariji muškarci koji misle da ima više godina nego što je u stvarnosti istina.
  - b. Ljudi bi mogli početi razgovarati s Monikom o *rock*-glazbi.
  - c. Oba odgovora: a) i b).**
3. Draženu se sviđa Sanja, no ona ima dečka Marka. Dražen se na internetu predstavlja kao Sanja i piše ružne poruke na Markov profil tako da Marko misli da se Sanja ljuti na njega. Dražen, predstavljajući se da je Sanja, Marka:
  - a. vara**
  - b. pomaže mu
  - c. gleda.